

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

De speciebus gulæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Ad quartum dicendum, quod nocentum proximi est per se obiectum irae. appetit enim ira vindictam iniustam, quae consistit in proximi nocentem: sed nocentem proprii corporis non est proprium obiectum gulae, sed consequitur quandoque ad obiectum praeter intentionem, & tale nocentum est praeter rationem gulae. Si quis tamen scienter per immoderatam concupiscentiam cibi graue suo corpori nocentum inferret, nimis comedendo, & nocentia sumendo, non excusaretur a peccato mortali.

Ad quintum dicendum, quod illa prohibita facta ad non sicut prohibito uitij gulae, quia poterat abique: omni uitio gulae potum illud comedit si prohibito non inuenisset: sed illud fuit praecipuum disciplinae, ut homo experiretur quid interesset inter obedientiam bonum, & inobedientiam malum, sicut Aug. dicit super Genes. ad litteram. Unde primum peccatum hominis non fuit gula, sed inobedientia sive superbia.

Ad sextum dicendum, quod gula dispositiue inducit ad idolatriam, & luxuriam: non autem ita quod haec duo sint de ratione gulae: unde non sequitur quod peccatum gulae sit peccatum mortale: quia etiam peccatum ueniale, potest disponere ad mortale.

Ad septimum dicendum, quod peccatum mortale simpliciter ligat animam, in quantum impedit eam ne per se ipsam possit redire in ordinem charitatis: sed peccatum ueniale ligat animam secundum quid, in quantum impedit uirtutem in actu, & sic gula aliter ligat animam secundum quod est peccatum ueniale, & aliter secundum quod est peccatum mortale.

Ad octauum dicendum, quod ratio hominis est natura: unde quicquid est contra rationem, est contra hominis naturam. sic ergo effluere uoluptatibus est contra naturam hominis in quantum transcendit regulam rationis, uel tollendo ordinem finis, quod est simpliciter esse contra rationem, uel tollendo ordinem eorum quae sunt ad finem, quod est esse contra rationem secundum quid, uel magis esse praeter rationem.

Ad ix dicendum, quod illa tria dicitur esse effectus gulae in quantum gula ad illa uitia disponit: sed ex hoc non sequitur quod gula semper sit peccatum mortale.

Ad x dicendum, quod uti est referre aliquid in ultimum finem qui nos beatos facit: unde proprie illi abutuntur rebus creatis, quae in eis finem constituunt, non referendo eas in finem ultimum. & hoc meretur damnationem tam in gula quam in alijs peccatis, per quae homo sic abutitur rebus creatis.

Ad xi dicendum, quod Philosophus non dicit quod in temperantia simpliciter faciat hominem bestialem: sed quia talibus delectationibus gaudere, & maxime eas diligere est bestiale: & hoc ideo, quia huiusmodi delectationes sunt in quibus cum bestijs communicamus. Aliae enim delectationes sunt propriae hominum. Ille autem maxime has delectationes diligit, qui in eis finem constituit.

Ad xii dicendum, quod illi seruiunt ueteri suo tanquam Deo, quod in delectationibus ciborum ad uentre pertinendum finem constituunt, quod in solo Deo est constitutum.

Ad ea uero quae in contrarij obiciuntur, de facili patet responsio. procedunt enim de gula secundum quod est ueniale peccatum. Oportet autem respondere ad secundum, quod uidetur ostendere quod gula nullo modo sit peccatum mortale, quia non contrariatur alicui praecipuo. Dicendum est enim, quod praecipua decalogi praecipunt & prohibent ea quae manifeste ratio naturalis habet, ut fiant uel non fiant. Cadunt enim in conceptione communi, unde non oia pec-

cata mortalia directe contrariantur praecipis decalogi: sed per quandam reductionem: sicut prohibitio simplicis fornicationis reducitur ad hoc praecipuum, Non machaberis, & similiter prohibitio gulae secundum quod est peccatum mortale, per reductionem contrariatur praecipuo de sanctificatione sabbathi, per quam intelligitur spiritualis quies, quae impeditur per immoderantiam gulae.

ARTICVLVS III.

Quotnam & quae sint gulae species.

tertio queritur, de speciebus gulae, quas Gregorius assignat 30. Moral. dicens, Quinque modis nos gula uitium tentat: aliquando namque indigentia tempora praenit: aliquando cibos lauiiores querit: aliquando quae sumenda sunt, praeparari accuratius appetit: aliquando in ipsa quantitate sumendi mensuram refectiois excedit: aliquando ipso actu immensi desiderii aliquis peccat: & continentur in hoc versu.

Præpropere, laute, nimis, ardentem, studiose.

videtur autem quod inconuenienter istae quinque species gulae distinguatur: differunt enim praedicti modi gulae secundum diuersas circumstantias, quia praepropere respicit tempus, laute respicit substantiam cibi, & sic de alijs: sed circumstantiae cum sint accidentia actuum, non diuersificant species, ergo secundum praedicta quinque non debent distingui diuersae species gulae.

¶ 2. Praet. In quolibet peccato contingit transgredi regulam secundum diuersas circumstantias, sicut illiberalis accipit quando non oportet, & ubi non oportet, & similiter secundum alias circumstantias: non tamen in hoc distinguuntur diuersae illiberalitatis species, ergo etiam, neque sunt distinguendae diuersae species gulae, secundum praedicta quinque.

¶ 3. Praet. Sicut tempus ponitur una circumstantia: ita etiam locus & substantia peccantis. Si ergo secundum tempus accipitur una species gulae, debent etiam aliae species accipi secundum locum, & secundum septem alias circumstantias, ut sint septem uel octo species gulae.

¶ 4. Praet. Secundum Philosophum in 3. Ethic. temperantia cui opponitur gula, est circa delectationes gustus, non in quantum est gustus, sed in quantum est tactus sed laute & studiose uidentur pertinere ad bonitatem saporis, qui est proprium obiectum gustus, ergo inconuenienter secundum illa duo assignantur species gulae.

¶ 5. Praet. Aug. dicit 10. Confes. quod populus in erenu, non quia carnes desiderauit: sed quia escae desiderio aduersus Deum murmurauit, meruit improbari. sed Greg. 30. Moral. dicit, quod populus despecto magna cibos carnis petiit, quos lauiiores putauit. ergo appetere lauta cibaria non uidetur pertinere ad peccatum gulae, & sic uidetur quod praedictae species gulae inconuenienter assignentur.

In contrarium est auctoritas Gregorii huiusmodi species distinguentis.

RESPONDEO. Dicendum, quod in distinguendis speciebus moralium actuum, oportet praecipue attendere ad motiua, quae sunt propria obiecta actuum uoluntariorum, eo quod obiectum mouens uoluntatem est sicut forma ipsius. unde actus uoluntarii distinguuntur secundum diuersa motiua, sicut actus rerum naturalium secundum diuersas formas

Quaest. dist. S. Tho. Y 2 agentium

D. 1012. B.

Li. 10. ca. 27. in principio illius.

Lib. 3. ca. 10. com. 5.

Li. 10. cap. 21. com. 1.

Li. 30. ca. 77. paulo a prima scripto.

Lib. 30. 17. in principio illius.

ARTICVLVS IIII.
Vtrum gula capitale vitium sit.

Quarto queritur, utrum gula sit vitium capitale, & videtur quod non. Sicut enim contingit esse delectationem in sensu gustus & in aliis etiam in alijs sensibus: sed circa delectationem aliorum sensuum non ponuntur aliqua vitia capitalia. ergo neque gula quæ est circa delectationem gustus, debet poni vitium capitale.

¶ 2 Præ. Superbia s'm Greg. 31. Moral. non ponitur vitium capitale, sed regina vitiorum, quia ex ea vitia oriuntur: sed ebrietas est radix omnium vitiorum. Dicitur enim in Decretis dist. 35. Ante oia dicitur vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fons & nutritrix est. Ebrietas autem est quedam species vitii ergo gula non debet poni inter vitia capitalia.

¶ 3 Præ. Vnum vitium capitale non numeratur inter filias alterius: sed immunditia quam Greg. 31. Moral. filiam gulæ, pertinet ad luxuriam, secundum illud Ephes. 5. Omnis fornicatio & immunditia &c. ergo cum luxuria sit vitium capitale, quod gula non sit vitium capitale.

¶ 4 Præ. Appetere læta est proprie proprium perborum, ut Bernardus dicit: sed superbia est filia alicuius vitii capitalis. Cum ergo in superbia ponatur a Greg. filia gulæ, videtur quod gula non sit vitium capitale.

H IN CONTRARIVM est quod Gregor. 31. Moral. gulam inter alia vitia capitalia.

RESPON. Dicendum, quod sicut in precedentibus questionibus dictum est, vitium capitale dicitur quo alia oriuntur secundum rationem causalitatis, in quantum scilicet obiectum alicuius vitii multum a pluribus appetibile: & præcipuum habet aliquam similitudinem cum fœtus, quæ omnes naturaliter appetunt. Vnde in conditionibus felicitatis est delectatio, in qua felicitas esse non potest, & ideo peccatum gula non est circa unam maximam delectationem, sed circa multam consistentem, est vitium capitale.

Item autem ex gula vitia quedam, quæ enascuntur, secundum ea quæ consequi possunt moderatam delectationem in cibus & potibus quidem considerari potest, vel ex parte corporis ponitur gulæ species immunditia, cuius potius facili sequitur ex nimia cibi sumptione: vel considerari ex parte animæ, cuius est regere corpus, regimē impeditur multipliciter per immoderatum delectationem in cibus & potibus, & primo quantum ad rationem, cuius acies hebetatur nimia sumptione cibi, vel solitudine circa lætiam ipsius: quia perturbatis inferioribus vitiorum corporalibus per inordinatam cibi sumptionem ratio per consequens impeditur, & sic ponitur gulæ hebetudo sensus circa intelligentiam.

Kdo, sequitur inordinatio in affectu, qui committitur gubernaculo rationis inordinate affectum, incepta lætitia. Tertio sequitur inordinatio in opinionibus, & sic est multiloquium: quia dum res ponderat, consequens est ut homo ad verba dilabatur. Quarto sequitur inordinatio in appetitu, est scurrilitas, iocularitas quedam in exterioribus gestibus, proueniens ex defectu rationis, cuius exteriora membra componere. Sic ergo est gula vitium capitale, & eius filia sunt quinque, ut Greg. 31. Moral. incepta lætitia, scurrilitas, multiloquium, immunditia, & hebetudo sensus circa intelligentiam.

agentium. Contingit autem quodque, quod idem motuum est causa quod homo transgrediat medium virtutis s'm diuersas circumstantias: & tunc s'm diuersas circumstantias inordinatas non sumuntur diuersas species peccati. sicut in auaritia mouetur homo ad rapiendum aliena, & in tempore in quo non debet, & in loco in quo non debet, & a personis a quibus non debet, per vnum & idem motuum. sicut congregat pecuniam, & ideo s'm hoc non diuersificatur species auaritiæ. Si vero essent diuersa motua ad peccandum, sic essent diuersæ species auaritiæ: puta, si ad transgressionem quarundam circumstantiarum inclinaretur per defectum dationis, ad alias autem per superabundantiam acceptionis. Sic ergo dicendum est, quod predictæ species gulæ distinguuntur s'm diuersa motua, ut n. dictum est, peccatum gulæ consistit in concupiscentia inordinata delectationis ciborum: huius autem inordinatio potest referri, vel ad delectationem, vel ad ipsam concupiscentiam. Causa autem delectationis potest esse vel naturalis, vel artificialis. naturalis quidem, sicut cum aliquis superflue querit delectari in esu pratoriarum, & electarum rerum, s'm illud Amos. 9. Qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti: causa autem artificialis delectationis, sicut cum aliquis superflue appetit cibos nimis delicatos præparatos. Quatum ergo ad primum modum dicitur laute, quantum ad s'm studiose. Ex parte vero concupiscentiæ, potest inordinatio diuersificari s'm diuersa motua tripliciter. Concupiscentia, n. est quidam motus appetitiue virtutis in delectationem tendens. Inordinata autem uehementia motus etiam in corporalibus secundum tria potest attendi. Primo quidem antequam perueniat ad terminum, in quem tendit: & sic motus uehementis festinat ad terminum peruenire. Similiter & concupiscentia quando est inordinata uehementis, non potest pati dilationem cibi: sed ad esum festinat, & sic accipitur hoc quod dicitur. Præpropere. Secundo uehementia motus consideratur in ipsa punctione ad terminum, quia quod uehementer mouet corporaliter, inordinate coniungit ei in quod tendit, & similiter quod concupiscentia cibi est uehementis, inordinate homo se habet circa cibi sumptionem, & ad hoc punitur quod dicitur ardentem. Tertio consideratur inordinata uehementia motus corporalis postquam peruenit ad id, in quod tendit, quia non sinit iocunde sed ulterius procedit, & similiter quod aliquis immoderate concupiscit cibum, non sinit concupiscentiam eius in cibo moderato, quæ natura requirit, sed ulterius sumit, & ad hoc pertinet quod dicitur nimis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod predictæ species non diuersificantur propter diuersas circumstantias, sed propter diuersa motua, ut dictum est, & per hoc etiam patet solutio ad secundum & tertium, quia non semper transgressio diuersarum circumstantiarum habet diuersa motua.

AD QVARTVM ergo dicendum, quod gulosus non delectatur in cibus lauis, & studiose præparatis per iudicium saporum. sicut faciunt qui uina probant, quod est proprium gustus in quantum est gustus, huius enim delectationis inordinatio magis pertinet ad curiositatem quam ad gulam, sed delectatur gulosus in ipsa sumptione cibi lauis, & studiose præparati, quæ quodam sumptio est per quendam tactum.

AD QVINTVM dicendum, quod comedere lauta cibaria non est peccatum, ut August. dicit, sed concupiscentia inordinata lauti cibi potest esse peccatum, secundum intentionem Gregorii.

In argum. i. huius articuli ponuntur. Arti. i. huius quærit.

In corp. arti.

Li. de confel. c. 31. non remore a sine tom. 1.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd delectationes aliorum sensum consequuntur coniunctionem rei delectabilis secundum solam similitudinem: sed delectationes tactus consequuntur coniunctionem rei delectabilis corporalē. & ideo circa delectationes tactus, sicut circa principiores & maiores ponuntur vitia capitalia, & non circa delectationes aliorum sensuum, nisi gustus secundum quod est tactus quidam.

AD SECVNDVM dicendum, quod ex ebrietate sequuntur omnia peccata, non secundum originem causae finalis, sed secundum prohibentis remotiōnem, in quantum stre mouet iudicium rationis, per quod homo a peccato cohibetur. unde non sequitur quod gula vel ebrietas sit caput omnium vitiorum, sicut superbia: sed quorundam specialiter quae directe ex gula oriuntur, sicut proprii eius effectus.

AD TERTIVM dicendum, quod pollutio corporis potest provenire ex causa animali, puta, ex concupiscentia delectationis apprehensae, & hoc principaliter pertinet ad luxuriam: vel ex causa corporali & intrinseca, scilicet superfluo humore interius abundante, ex quo stimulat homo ad corporis pollutionem, & secundum hoc immunditia ponitur filia gulae.

AD QVARTVM dicendum, quod superbia est appetere laeta: sed gulf est ut ex ea letitia inepra sequatur propter rationem impeditam, ut dictum est.

A 2. Faciamus ei adiutorium simile sibi. potest etiam contingere quod nec ratione finis; puta, si aliquis fornicando intendat generare prolem ad cultum Dei nutriendam. ergo videtur quod non omnis fornicatio sit peccatum.

¶ 4. Præter. Secundum Philo. in 15. de Animalibus Semine est superfluum alimentum: sed alia superflua licitum est qualitercumque emittere, & hoc fit absque peccato. ergo videtur quod similiter hoc contingit in emissione feminis. Non ergo omnis actus luxuriae est peccatum.

¶ 5. Præter. Illud quod est peccatum ex genere, non licet fieri quocumque bono fine, secundum illud Rom. 7. non est sicut quidam dicunt nos dicere. Faciamus mala ut veniant bona: sed sicut dicit Commenta. 5. Ethic. episcopus, id est, vir virtuosus committit adulterium cum uxore tyranni, ut tyrannum interficiens liberet patriam. ergo & adulterium non est secundum se peccatum. Multo ergo minus alii fornicationis actus.

¶ 6. Præter. Nullus actus iusti in quantum iustus est, est peccatum: sed fornicatio videtur esse actus iustitiae. Dicitur enim Gene. 38. quod Iudas dixit de Thamar cum qua fornicatus fuerat, iustior me est, vel iustificata est ex me, sicut Hebraica veritas habet, ut Hieronymus dicit. ergo fornicatio non est peccatum.

¶ 7. Præter. Aug. dicit 7. de ciuita. Dei, quod omne vitium est contra naturam: sed fornicatio est contra naturam, quia super illud Ro. 1. Nam feminae eorum immutauerunt naturalem usum, dicit Glo. Naturalis usus est, ut uir & mulier in uno concubitu coeant. ergo non est peccatum.

¶ 8. Præter. Nullum peccatum committitur secundum præceptum Dei: sed fornicatio quandoque commissa est secundum præceptum Dei. Dicitur enim Osee 1. Dixit Dominus ad Oseam, Vade sume tibi uxorem fornicationum, & fac filios fornicationum. ergo fornicatio secundum se non est peccatum.

¶ 10. Præter. Cuilibet vitio quod in superabundantia consistit, opponitur uirtus in diminutione consistens: sed luxuria importat quandam superfluitatem circa concupiscentias delectationum in ueneris. Opposita autem diminutio quae est uirginitatis, vel perpetua continentia non est peccatum: sed laudabile aliquid. ergo neque luxuria semper est peccatum.

D SED CONTRA est, quod dicitur Hebrae. 13. Sit honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus, fornicatores enim & adulteros iudicabit Deus. sed illud pro quo homo subiicitur diuino iudicio est peccatum. ergo fornicatio & adulterium, & omnes huiusmodi actus luxuriae sunt peccata.

¶ 12. Præter. Thobia. 4. dicitur, Attende tibi fili mi ab omni fornicatione, & praefer uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire: sed actus luxuriae dicuntur quod sunt praeter legitimam uxoris connubium. ergo omnis luxuriae actus est peccatum.

E RESPON. Dicendum, quod luxuria est quoddam vitium temperantiae oppositum, prout moderatur concupiscentias delectabilium tactus circa uenera. Sicut gula opponitur temperantiae, in quantum est moderata concupiscentiarum circa delectabilia tactus in cibis & potibus. unde luxuria quidem principaliter importat inordinationem quandam, circa concupiscentias delectationum in ueneris secundum superabundantiam, huiusmodi autem inordinatio potest esse uel in solis interioribus passionibus, uel etiam ulterius in ipso exteriori actu, qui est inordinatus secundum se ipsum, & non solum propter inordinatam concupiscentiam a qua procedit: Ad inordinatam enim concupiscentiam pertinet, ut propter concupiscentiam

Quaest. dist. S. Tho. Y 3 tiam

1. de generatione animae lib. c. 19. paulo a principio tom. 3.

In lib. q. hebraicam in Genesim in 3. folio ante finem libri tom. 3. Li. 4. ca. 11. & lib. 11. ca. 17. August. in li. 2. de superis & concup. c. 19. & 20. to. 7.

QVAESTIO XV.

De Luxuria.

In quatuor articulos diuisa.

¶ Primo enim quaeritur, Vtrum omnis actus luxuriae sit peccatum.

¶ Secundo, Vtrum omnis actus luxuriae sit peccatum mortale.

¶ Tertio, Vtrum species luxuriae conuenienter distinguantur.

¶ Quarto, Vtrum luxuria sit uitium capitale.

ARTICVLVS I.

Vtrum quilibet luxuriae actus peccatum sit.

QVAESTIO est de luxuria, & primo quaeritur, utrum omnis actus luxuriae sit peccatum, & uidetur quod non. Fornicatio enim est actus luxuriae: sed ipsa connumeratur quibusdam, quae non sunt peccata, sed secundum se licita. Dicitur enim Act. 15. Visum est Spiritui sancto & nobis, nihil ultra imponere oneris uobis quam haec necessaria, ut abstineteis uos ab immolatis simulacrorum, & sanguine suffocato, & fornicatione: sed nullus cibi estis secundum se est peccatum, secundum illud 1. Tim. 4. Nihil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. ergo neque fornicatio est peccatum: & ita non omnis actus luxuriae est peccatum. ¶ 2. Præter. Cognoscere mulierem est actus naturalis, & ita quantum est de se non est peccatum, sicut nec uidere ipsam, cum utrumque sit actus eiusdem naturalis potentiae: sed uidere mulierem non suam non est peccatum. ergo neque cognoscere non suam. ¶ 3. Præter. Si fornicatio est peccatum, aut hoc est ratione potentiae a qua egreditur actus, aut ratione materiae, aut ratione finis: sed fornicatio non est peccatum ratione potentiae, quia potentia a qua egreditur actus, naturalis est: neque etiam ratione materiae, quia materia est femina ad hunc usum a Deo creata, secundum illud Gene.